

Mediakorneri

Maukasta mediakasvatusta

Janne Nousiainen, Joonas Purojärvi &
Kimmo Raitio
Opinnäytetyö
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön
koulutusohjelma 210 op
11/2009

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
Äänekosken kampus
Sirkanpolku 1
44200 Suolahti

OPINNÄYTETYÖN TIIVISTELMÄ

Työn tekijät Janne Nousiainen, Joonas Purojärvi & Kimmo Raitio	
Työn nimi Mediakorneri – Maukasta mediakasvatusta	
Työn ohjaaja Johanna Kuivakangas	Sivumäärä 33
Tiivistelmä	
<p>Toiminnallisen opinnäytetyön tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa Mediakorneri -niminen mediakasvatuspaketti Jyväskylän kaupungin nuorisopalveluiden Nettilehti Painovirheelle. Tarkoituksena oli käynnistää Mediakornerin tuotteistamisprosessi, johon kuului suunnittelu ja toteutus lasten ja nuorten kesäleireillä. Mediakorneri jää Nettilehti Painovirheen käyttöön ja mahdolliseen jatkokehittelyyn.</p> <p>Opinnäytetyö koostuu työn taustoituksesta, produktin kuvauksesta ja arvioinnista, sekä jatkokehittämisideoista. Opinnäytetyön toiminnallinen osuus toteutettiin testiryhmille kesäkuun 2009 aikana Leppälahden leirikeskuksessa, Vaajakoskella. Testiryhmiä oli kolme ja ne koostuivat 9-15-vuotiaista lapsista ja nuorista. Toteutus taltioitiin videolle ja kuvamateriaalista koostettiin produktin videodokumentti.</p> <p>Mediakorneri toteutettiin työpaja menetelmällä, joissa osallistujat pääsivät itse aktiivisesti osallistumaan toimintaan ja tutustumaan mediataitoihin. Mediakasvatuksen lisäksi Mediakorneri toimii myös ryhmäyttävänä ja osallistavana välineenä. Leirien jälkeen ryhmiltä kerättiin palautetta toiminnan onnistumisesta.</p> <p>Ryhmien palautteiden sekä tilaajan arvioinnin perusteella Mediakornerin testitoteutus oli onnistunut ja se on käyttökelpoinen apuväline nuorisotyössä ja mediakasvatuksessa. Onnistumisen arvioinnissa käytettiin tukena työn teoreettista viitekehystä. Mediakorneri oli Nettilehti Painovirheen mukaan onnistunut kokonaisuus ja sen käyttö jatkossa on mahdollista.</p>	
Asiasanat Toiminnallinen opinnäytetyö, mediakasvatus, mediaosaaminen, tuotteistaminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Civic Activity and Youth Work
Äänekoski Campus
Sirkanpolku 1
44200 Suolahti

ABSTRACT

Authors	
Janne Nousiainen, Joonas Purojärvi & Kimmo Raitio	
Title	
The Mediacorner	
Tutor	Number of pages
Johanna Kuivakangas	33
Abstract	
<p>The goal of our practice-based thesis was to design and carry out media educational product called The Mediacorner for the internet magazine Nettlehti Painovirhe, which operates under the youth services of the city of Jyväskylä. The purpose of our thesis was to initiate the production process of The Mediacorner. This included the planning of the product and experimenting it in youth summer camps. The use of the product and its future development depends on the customer of the thesis, the Internet magazine Nettlehti Painovirhe.</p> <p>Our thesis consists of four sections: background information of the thesis, description and evaluation of the product, and future development ideas. The practical part of the thesis was conducted for test groups during June 2009 at Leppälahti camping center in Vaajakoski. The three test groups included youngsters from 9 to 15 years of age. The practical testing was recorded by a video camera and the video material was used to produce a video document as the product.</p> <p>We used workshops as a method for conducting The Mediacorner. In these workshops the youngsters participated in media related activities and acquired media skills by action. Besides media education, The Mediacorner can be used as a tool for group tutoring and participation. After the practical testing we gathered feedback from the test groups.</p> <p>Based on the feedback received from the test groups and the evaluation performed by the customer, the practical testing of The Mediacorner was successful and the product proved to be a workable tool in youth work and media education. We used the theoretical framework of this thesis as a support to evaluate the success of our work and product. The customer of the product thinks that The Mediacorner was successful and its further use is possible.</p>	
Keywords	
Practice-based thesis, media education, media skills, product development	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ ABSTRACT

1	JOHDANTO	5
1.1	Työn tavoite ja rakenne	6
2	TAUSTOITUS	7
2.1	Nettilehti Painovirhe	7
2.2	Jyväskylän kaupungin lasten- ja nuortenleirit	7
2.3	Epävireellinen ohjelmapalvelu 3 Monkeys	8
2.4	Toimintatutkimus	8
2.5	Mediakasvatus	10
2.5.1	Mediaosaaminen	11
2.5.2	Medialukutaito	11
2.5.3	Mediavälineiden käyttö mediakasvatuksessa	12
2.5.4	Nuorten osallisuuden edistäminen mediakasvatuksen avulla	13
2.6	Palvelun tuotteistaminen	14
2.6.1	Asiantuntijapalvelun tuotteistaminen	14
3	MEDIAKORNERI – PRODUKTI	15
3.1	Mediakorneri – Projektista opinnäytetyöhön	15
3.2	Tavoitteet	16
3.3	Toimintatutkimuksen suunnittelu	16
3.4	Käytetyt menetelmät	17
3.5	Toteutus	18
3.6	Dokumentointi	21
3.7	Ryhmän palaute	21
3.8	Tee se itse – Mediakorneri	23
4	PRODUKTIN ARVIOINTI	24
4.1	Tilaajan arvio	24
4.2	Oma arvio	25
4.3	Mediakorneri nuorisotyön apuvälineenä	28
4.4	Jatkokehittämissideat	29
	LÄHTEET	31
	LIITTEET	33
	Liite 1: Videodokumentti	
	Liite 2: Maukka Median Maailmassa	
	Liite 3: Palautelomake	

1 JOHDANTO

Tutkimuksessamme kehitimme Mediakorneri -nimisen mediakasvatuspaketin, jota voi hyödyntää osana lapsille ja nuorille suunnattua toimintaa, esimerkiksi leireillä, kouluissa tai nuorisotilatoiminnassa. Tutkimuksemme on tilaustyö Nuortenlaturin Nettlehti Painovirheelle. Nettlehti Painovirhe on aiemmin kokeillut medialeirien järjestämistä, mutta niiden suosio on jäänyt vähäiseksi. Koska kokonaan mediapainotteiset leirit eivät ole keränneet osallistujia, päätimme kokeilla mediakasvatuspaketin toimivuutta yhtenä osana lasten ja nuorten kesäleirejä. Mediakasvatus on nykyään entistä tärkeämpi osa nuorisotyötä, koska tekniikan kehittyttyä median eri osa-alueet ovat helpommin nuorten ulottuvilla. Tämän takia on tärkeää, että nuoret ovat tietoisia median tarjoamista mahdollisuuksista, mutta myös siihen liittyvistä riskeistä. Lipponen (2007, 51) viittaa siihen, että uusi tieto- ja viestintäteknikka ja media vaativat uudenlaista osaamista ja lukutaitoa. Mediakorneri tarjoaa mediakasvatusta toiminnallisoin keinoin, koska koemme toiminnallisuuden ja konkreettisen oppimisen olevan paras tapa pysyä alati kehittyvän median mukana.

Valitsimme tutkimuksen aiheeksi mediakasvatuksen, koska olemme opintojemme aikana keränneet runsaasti tietotaitoa kyseisestä aihepiiristä. Kertyneestä ammattitaidosta ja kokemuksesta johtuen koimme pystyvämme tarjoamaan uusia näkökulmia ja toimintamalleja mediakasvatukseen. Tutkimuksemme oli luonnollinen jatkumo Humakin sosiaalisen vahvistamisen käytäntöjä kehittäväälle projektille, joka tämän tutkimuksen tapaan toteutettiin yhteistyössä Nettlehti Painovirheen kanssa ja jonka viitekehyksenä toimi mediakasvatus.

1.1 Työn tavoite ja rakenne

Tavoitteenamme oli aloittaa Mediakorneri – nimisen mediakasvatuspaketin tuotantoprosessi sekä arvioida sen toimivuutta, hyödyllisyyttä ja suunnitella mahdollista jatkokehittämistä. Kehitimme mediakasvatuspaketin, joka mediakasvatuksen lisäksi toimii myös osallistavana ja ryhmäyttävänä työkaluna erilaisissa ryhmätilanteissa. Mediakornerin tilaajana toimivat Nettilehti Painovirhe ja Jyväskylän kaupungin Nuorisopalvelut, jotka voivat käyttää kehittelemäämme mediakasvatuspakettia osana tulevia leirejään tai koulutuksiaan. Osana Mediakornerin kehittämisprosessia halusimme kokeilla sen toimivuutta kohderyhmille Jyväskylän kaupungin lasten- ja nuortenleireillä, jotta näkisimme sen toimivuuden käytännössä ja osaisimme arvioida sen vaatimat mahdolliset jatkokehittämistoimenpiteet. Produktin arviointiin vaikuttivat testiryhmäläisten mielipiteet, tilaajan arvio sekä meidän oma arviomme Mediakornerin toimivuudesta ryhmätilanteissa. Onnistuimme tuottamaan toimivan mediakasvatuspaketin, jota tilaajamme pystyy käyttämään osana toimintaansa ja joka on hyödyllinen kohderyhmälle. Tilaajan on helppo ottaa se käyttöönsä ja viedä se erilaisiin toimintaympäristöihin. Tilaajan on myös mahdollista muokata sitä kohderyhmälle sopivaksi. Produktin onnistumisesta kertoo myös se, että sen kokeilu käytännössä oli toimivaa ja siitä saamamme palaute oli positiivista.

Tutkimuksemme on jaettu neljään osioon. Johdanto-osiossa avaamme työmme tavoitteita ja tarkoituksia. Toinen luku sisältää tutkimuksen teoreettisen viitekehityksen, joka taustoittaa ja perustelee työn produktiosiota. Kolmannessa luvussa esittelemme Mediakorneri – produktin suunnittelun ja toteutuksen testiryhmille. Viimeinen luku käsittelee testiryhmien palautteita sekä tilaajan ja oman arviomme Mediakornerin toimivuudesta mediakasvatuspakettina.

2 TAUSTOITUS

2.1 Nettlehti Painovirhe

Nettilehti Painovirhe toteuttaa toiminnallaan nuorten osallistamista ja osaltaan ehkäisee nuorten syrjäytymistä ja tukee heidän kasvuaan aktiivisiksi toimijoiksi. Painovirhe on nettilehti, joka on toiminut vuodesta 2000 asti. Painovirhe on kokonaan nuorten itsensä tekemä ja ideoima alusta loppuun ja se ilmestyy 11 kertaa vuodessa Nuortenlaturin nettisivuilla. Seudullisesti toimittajia on noin 30 ja yksi heistä toimii lehden päätoimittajana. Lehden toimintaa ylläpitää Jyväskylän kaupungin nuorisoasiainkeskus yhteistyössä seitsemän muun kunnan kanssa. Nettlehti Painovirheen yhteistyökuntina toimivat Hankasalmi, Keuruu, Laukaa, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Äänekoski. Nettlehti Painovirheen toiminta on nuorille vapaaehtoista harrastetoimintaa, eikä siitä makseta heille palkkaa. Nettlehti Painovirhe on yksi Suomen suurimmista ja Jyväskylän alueen näkyvin nuorisomedia. Nuoret perehtyvät Nettlehti Painovirheen toiminnassa esimerkiksi videokuvaukseen, valokuvaukseen, journalismiin ja internetiin. Sen toiminnassa yhdistyvät siis uuden ja vanhan median käyttö. (Nettilehti Painovirhe 2009)

2.2 Jyväskylän kaupungin lasten- ja nuortenleirit

Jyväskylän kaupunki järjestää joka kesä leirejä 9–15-vuotiaille lapsille ja nuorille. Vuoden 2009 leirit järjestettiin Leppälahden leirikeskuksessa Vaajakoskella. Jyväskylän kaupunki järjesti tuolloin yhteensä kolme leiriä, joista kaksi oli lastenleirejä ja yksi nuortenleiri. Lasten Möyry-leirit olivat tarkoitettu 9–12-vuotiaille ja nuorten Höyry-leiri 13–15-vuotiaille. Jokaisella leirillä oli n. 15–20 lasta ja nuorta. Leirit järjestettiin kesäkuun aikana. Leireillä ohjaajina toimivat Jyväskylän kaupungin nuoriso-ohjaajat. (Nuortenlaturi 2009)

2.3 Epävirallinen ohjelmapalvelu 3 Monkeys

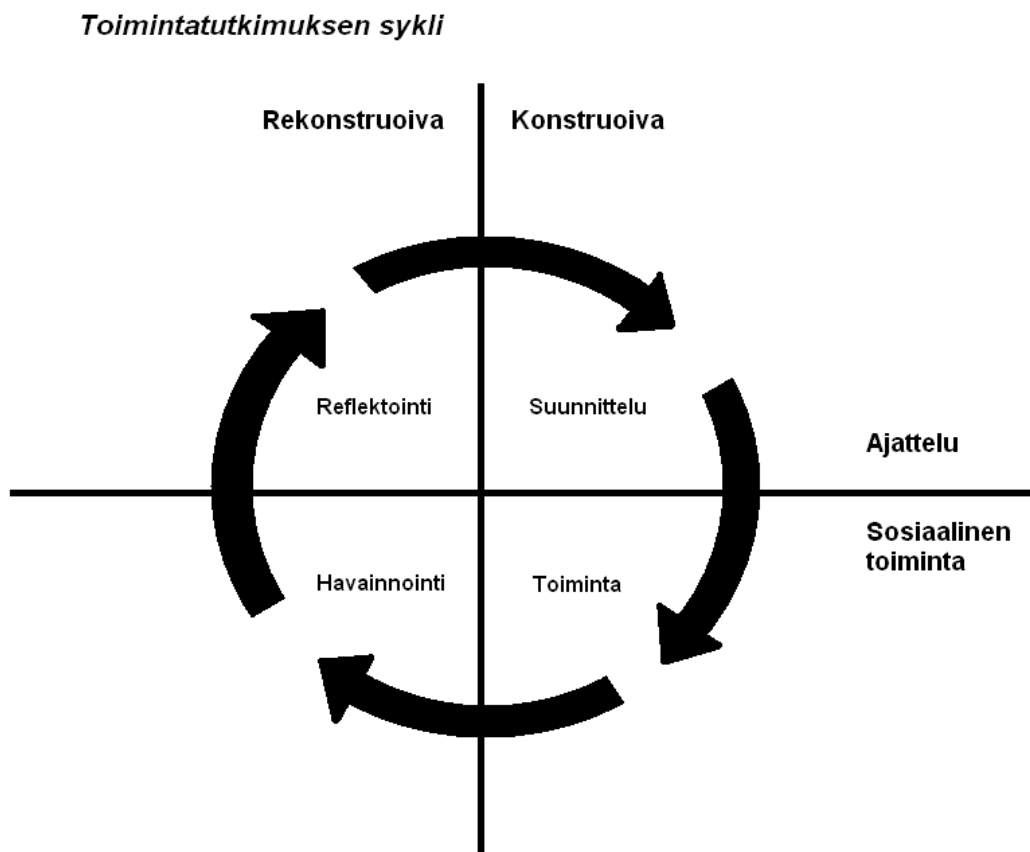
Ryhmämme innostus mediakasvatukseen syntyi jo syksyllä 2007, kun suoritimme Viestinnän ilmaisutaidot -teemaa ja tuotimme Humanistisen ammattikorkeakoulun esittelyvideon. Tämän jälkeen ryhmämme jäsenet ovat olleet mukana useissa nuoria osallistavissa mediakasvatushankkeissa, jotka on toteutettu Humanistisen ammattikorkeakoulun yhteistyökunnissa. Opiskelumme aikana alkoi muodostua ajatus 3 Monkeys – ohjelmapalvelusta, joka toimii mediakasvatuksen laajalla kentällä. Ensimmäistä kertaa 3 Monkeys oli koossa lopullisessa kokoonpanossa, kun teimme suuntautumisen projektia Nettilehti Painovirheelle. Halusimme käyttää 3 Monkeys -työryhmää myös opinnäytetyötä tehdessämme.

2.4 Toimintatutkimus

Toimintatutkimuksessa tuotetaan tietoa käytännön kehittämiseksi. Toimintatutkimus kohdistuu erityisesti sosiaaliseen toimintaan, joka pohjautuu vuorovaikutukseen. Ihmiset suuntavat toimintansa toisiin yksilöihin tai ottavat heidät huomioon toiminnassa. Erona perinteiseen tutkimukseen on se, että toimintatutkimus tähtää teoreettisen tiedon luomisen sijasta käytännön hyödyn tavoitteluun. Toimintatutkimus on yleensä ajallisesti rajattu tutkimus- ja kehittämisprojekti, jossa suunnitellaan ja kokeillaan uusia toimintatapoja. (Heikkinen, Rovio, Syrjälä 2006, 16-19.)

Toimintatutkimus voidaan käsittää syklinä. Yhteen suunnitelmaan perustuvaa kokeilua seuraa kokemusten pohjalta parannettu suunnitelma. Toimintaa kehitetään useiden peräkkäisten suunnittelu- ja kokeiluvaiheiden avulla. Näin muodostuu kokeilujen ja tutkimuksen vuorovaikutuksena etenevä kierto. (Heikkinen ym. 2006, 19.) Toimintatutkimuksen sykli muodostuu konstruoivista ja rekonstruoivista vaiheista. Konstruoiva vaihe sisältää toiminnan suunnittelua ja käytännössä kokeilua, kun taas rekonstruoivissa vaiheissa painopiste on toiminnan havainnoinnissa, arvioinnissa ja jatkokehittämisessä, sananmukaisesti uudelleenrakentamisessa. (Heikkinen ym. 2006, 78.)

Syklin vaiheet vuorottelevat kehämäisesti: Ensimmäisessä vaiheessa tulevaa toimintaa suunnitellaan ja tutustutaan toiminnan teoreettiseen pohjaan. Toinen vaihe pitää sisällään toiminnan kokeilun käytännössä. Kolmannessa vaiheessa arvioidaan ja havainnoidaan toiminnan onnistumista. Neljännessä vaiheessa pohditaan mahdollisia jatkokehittämisideoita. Kun nämä uudet ideat huomioidaan toiminnan jatkamisessa, käynnistyy sykli uudestaan (kuvio 1). (Heikkinen ym. 2006, 79.)

Kuvio 1. Toimintatutkimuksen sykli.

2.5 Mediakasvatus

Mediakasvatus on nimenä uusi, mutta ilmiönä vanha. Sen alkutaipaleesta ollaan monta mieltä. Yhden näkökannan mukaan mediakasvatusta on ollut niin kauan kuin on ollut viestintävälineitäkin. Toisen tulkinnan mukaan mediakasvatuksen lähtökohta on 1800-luvun alkupuolella, jolloin moderni joukkoviestintä lähti kehittymään. Kolmannen näkemyksen mukaan median kritiikin ja siitä juontuvan kansalaisten valistamisen intressin alkupiste on 1800- ja 1900-lukujen taitteessa, jolloin vasta todellinen massakulttuuri lähti kehittymään. (Kotilainen, Hankala & Kivikuru 1999, 13.)

Mediakasvatus on kuitenkin vaikeasti selitettävä käsite, koska sille ei ole selkeää määritelmää. Tekniikan ja sen myötä median koko ajan kehittyessä myös mediakasvatus kehittyy jatkuvasti ja jo sen takia sille on hankala luoda pysyvää määritelmää. Lyhyesti ilmaistuna mediakasvatuksessa oppilaita ja opiskelijoita kasvatetaan ymmärtämään, tulkitsemaan ja tarkastelemaan kriittisesti mediaa. (Nyyssölä 2008, 15.)

Kotilainen ja Hankala (1999) esittävät kolme eri tapaa lähestyä mediakasvatusta. Nämä tavat ovat tekninen, taidekasvatuksellinen ja yhteiskunnallinen lähestymistapa.

Tekninen lähestymistapa korostaa mediaesitysten tuotannollisia keinoja. Keskiytään viestimien tekniikkaan ja erilaisiin teknisiin viestimillä työskentelemisen käytäntöihin, kuten ATK-taitoihin, tiedonhakuun, lähdekriittisyyteen, kameratekniikkaan, animaatiotekniikkaan sekä videokuvakseen ja -editointiin. (Kotilainen ym. 1999, 44.)

Taidekasvatuksellinen lähestymistapa korostaa mediaesitysten koodistojen, rakenteiden ja muotojen hallintaa ja arviointia. Taidekasvatuksellisessa lähestymistavassa käytännön opetuksessa päädytään usein tarkastelemaan mediaa ilmaisun näkökulmasta, esimerkiksi erittelemällä ja analysoimalla esitysten ra-

kenteita. Olivatpa esitykset sitten itse tehtyjä tai muiden tekemiä. (Kotilainen ym. 1999, 44.)

Yhteiskunnallinen lähestymistapa korostaa erilaisten valtasuhteiden, arvojen ja asenteiden erittelyä sekä sen pohtimista, mitä löytyy erilaisten mediatuotantojen taustalta ja itse mediaesityksistä. Keskeistä on ymmärtää, miten mediaesityksiä muokataan, järjestetään ja valitaan. (Kotilainen ym. 1999, 44.)

2.5.1 Mediaosaaminen

Mediaympäristön muutokset merkitsevät muutoksia myös kansalaisten tarvitsemisissä mediataidoissa. Kotilaisen (2005, 147) mukaan mediataidot voidaan jakaa kolmeen opetusalueeseen. Ensimmäinen alue kattaa itsenäisen työskenteilyn sekä tuotannon prosesseihin ja taustoihin tutustumisen. Toinen alue syvenyy median esitysten kerrontaan ja kolmas alue käsittelee käyttäjän reflektioivaa otetta mediaympäristöön. (Kotilainen 2005, 147.)

Herkman (2007, 48) puolestaan luokittelee mediataitoihin kuuluviksi eri viestintäteknologioiden ja –välineiden teknisen hallinnan sekä taidon arvioida ja analysoida vastaanottamaansa tietoa ja viihdykettä. Lisäksi mediataitoihin kuuluu myös kyky käyttää viestintää ja viestintävälineitä itseilmaisuuksiin sekä yhteisölliseen ja yhteiskunnalliseen vuorovaikutukseen, mikä puolestaan johtaa poliittiseen ja yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen.

2.5.2 Medialukutaito

Medialukutaito on yksilön henkilökohtainen valmius, jonka uskotaan kehittyvän. Medialukutaidon ja mediaopin avainalueita ovat tuotannon, ilmaisun ja vastaanottamisen strategiat. Käytännön tilanteissa vaikuttavat kaikki yksilön hallitsemat strategiat, eikä niitä voi välttämättä eritellä.

Tuotantoprosessissa pohditaan miten kuvia, ääntä ja tekstiä valitaan, rajataan ja muokataan esityksessä ja mediaympäristössä. Ilmaisun näkökulmasta keskitytään siihen, miten kuvaa, ääntä ja tekstiä yhdistellään audiovisuaalisessa kerroksessa. Vastaanoton näkökulmasta tarkastellaan erilaisia tapoja tulkita ja käyttää mediaa. (Kotilainen ym. 1999, 37.)

Ymmärtämisen ajan medialukutaitoa tavoitteleva mediakasvatus, kasvatus osallisuuden kulttuurissa, on parhaimmillaan kriittisten ja luovien ajattelutaitojen kehittymistä. Se ei ole kasvatusta irrallaan elämismaailmasta, eikä myöskään tarkoita kasvatettavien jättämistä omilleen. Sillä on vahva eettinen perusta ja se edellyttää osallistavia kasvatuskäytäntöjä. (Kupiainen, Sintonen 2009, 176.)

Mediakasvatuksen näkökulmasta tavoitteena ei ole pelkkä tekninen medialukutaito, kuten tietotekniikan käyttötaito. Taitava medialukija osaa käyttää mediatekstejä eritellen, eläytyen, arvioiden ja soveltaen sekä luoden uusia versioita omien tarpeittensa mukaan hyödyksi ja huviksi (Kotilainen ym. 1999, 38). Mediakasvatuksessa on kuitenkin tärkeää muistaa myös se, että tarvitsemme medialukutaitoa sisältöjen tulkinnan lisäksi myös niiden tuottamiseen. Tämän vuoksi mediakasvattajan on tärkeää opastaa myös mediavälineiden ja –laitteiden käyttöä.

2.5.3 Mediavälineiden käyttö mediakasvatuksessa

Mediavälineet ja –laitteet jaetaan nykyisin usein kahteen ryhmään tekniikan mukaan: perinteisiin viestimiin ja uusiin digitaalisiin välineisiin ja laitteisiin. Perinteisiin viestimiin kuuluvat sanomalehti, kirjat, televisio ja radio. Uusiin digitaalisiin laitteisiin ja välineisiin kuuluvat puolestaan internet, matkapuhelin, sähköposti ja digitaaliset pelit. Usein puhutaan erikseen myös audiovisuaalisesta mediasta (Nyyssölä 2008, 14). Mediakasvatuksessa on tärkeää ottaa huomioon myös perinteiset mediat, eikä keskittyä ainoastaan uusiin digitaalisiin medioihin.

2.5.4 Nuorten osallisuuden edistäminen mediakasvatuksen avulla

Ymmärtämisen aika ja osallisuuden kulttuuri edellyttävät uudenlaisia osallistavia kasvatuskäytäntöjä ja osallisuuden pedagogiikkaa. Osallisuuden kulttuuri on erityisesti multimodaalisten tekstien lukemisen ja kirjoittamisen kulttuuria. Medialukutaitoisilla kansalaisilla on näin ollen myös ajatuksellista valtaa digitaalisen ajan kulttuureissa. Lapset ja nuoret esitetään valtamediassa usein kielteisessä sävyssä tai heille on lokeroitu omia ohjelmapaikkoja ja – palstoja. Lapset ja nuoret eivät nykyisellään pysty toimimaan valtamediassa tasavertaisina informaation tuottajina ja omien kokemusten välittäjinä. (Kupiainen & Sintonen 2009, 163–164.)

Nyky-yhteiskunnassa oman äänensä kuuluviin saaminen vaatii sitä, että hallitsee mediataidot. Tämän johdosta erityisesti nuoria olisi tärkeää osallistaa ja ohjeistaa toimimaan median piirissä, jotta he saisivat omat ajatuksensa näkyviin. Tätä edellyttää osaltaan myös Nuorisolain 8§.

”Nuorille tulee järjestää mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.”(Finlex 2006)

Kun nuoret ovat tietoisia median suomista vaikuttamisväylistä, on heillä paremmat edellytykset vaikuttaa ja osallistua.

Mediakasvatus tarjoaa nuorille mieluisia ja hyödyllisiä kokemuksia niin yksilötasolla kuin ryhmänä. Se suo heille hyvän mahdollisuuden olla osallisena vaikuttamassa omaan elinympäristöönsä. Medialukutaitoinen on osallisena kokemuksellisessa kommunikaatiossa, joka rakentaa maailmaa ja merkityksellistää sitä. Tasavertainen kommunikaatio ei ole vain viestivirtojen vastaanottoa ja lähettämistä, vaan kulttuuria ja yhteisöä rakentavaa osallisuutta, johon digitaalinen mediateknologia luo mahdollisuuksia. (Kupiainen & Sintonen 2009, 172.)

2.6 Palvelun tuotteistaminen

Palvelutuote on tuotteistettu, kun sen käyttö- tai omistusoikeus voidaan halutesa myydä edelleen. Tuotteistuksen keskeisenä tavoitteena on parantaa oman työn vaikuttavuutta ja asiakashyötyä.

Palvelutapahtumassa on kaksi osapuolta: palvelun tuottaja sekä sen käyttäjä. Palvelun keskeinen osa on usein aineeton. Se tuotetaan ja kulutetaan paljolti samanaikaisesti. Tämä merkitsee silloin myös sitä, että sitä ei voi tehdä varastoon, mutta sen vaikutukset saattavat olla erittäin pitkävaikutteisia. Palvelun onnistuminen on viime kädessä kiinni asiakkaan kokemuksesta. Palvelun tuottajan ja asiakkaan näkemykset palvelun onnistumisesta eroavat usein toisistaan, koska he arvioivat palvelua eri näkökulmista. Asiakkaan arvioinnin perusta on usein palvelukokemus ja tilanteesta syntynyt tunne, johon liitetään palvelusuoritukseen liittyviä odotuksia ja käytännön havaintoja. Tuottaja arvioi palvelua omien kriteeriensä mukaisesti. Arvioinnin perustaksi nousevat käytetyt voimavarat ja panostus. (Rissanen 2006, 17-19.)

2.6.1 Asiantuntijapalvelun tuotteistaminen

Tuotteistamisen ja palvelun määritelmä vaihtelee työskentelyalasta riippuen. Asiantuntijapalvelun tuotteistamisella tarkoitetaan työtä, jonka tuloksena asiantuntemus tai osaaminen jalostetaan myynti-, markkinointi- ja toimituskelpoiseksi palvelutuotteeksi (Parantainen 2007, 11). Asiantuntijapalvelut ovat aineettomia palveluja, kuten ohjeita, neuvoja ja ideoita. (Lehtinen & Niinimäki 2005, 11.)

Asiantuntijapalvelun tuotteistus on asiakkaalle tarjottavan palvelun määrittelyä, suunnittelua, kehittämistä, kuvaamista ja tuottamista siten, että palvelun asiakashyödyt maksimoituvat ja asiantuntijayrityksen tulostavoitteet saavutetaan. Varsinaisesta tuotteistuksesta on kyse kuitenkin vasta, kun palveluista kehitetään selkeitä palvelukokonaisuuksia tai – prosesseja, joita tarjotaan sellaise-

naan asiakkaalle, tai kun perusmalleista räätälöidään asiakaskohtaisia versioita. (Sipilä 1995, 12.)

Tuotteistaminen parantaa tehokkuutta monella tavalla. Se parantaa kehitystyön tehokkuutta antamalla sille selkeät tavoitteet ja pakottaa tutkiskelemaan toimintaprosesseja, jolloin työvaiheet selkiintyvät ja saavat kokonaisvaltaisempia merkityksiä. Lisäksi tuotteistaminen antaa mahdollisuuden henkilöresurssien parempaan hyödyntämiseen. (Sipilä 1995, 18.)

Tuotteistaminen parantaa toiminnan laatua paljolti samoista syistä kuin tuottavuuttakin. Toiminta selkeytyy ja sen suunnittelu paranee jolloin kiire vähenee ja koulutus tehostuu. Laadulliset vaatimukset tarkentuvat ja laadun arviointi paranee jonka seurauksena asiakkaiden odotukset muodostuvat selkeämmiksi. (Sipilä 1995, 19.)

3 MEDIAKORNERI – PRODUKTI

Kokeilimme Mediakorneri mediakasvatuspaketin toimivuutta Jyväskylän kaupungin lasten ja nuorten kesäleireillä. Leirejä oli yhteensä kolme, joista kaksi ensimmäistä olivat lasten leirejä ja viimeinen nuorten leiri. Lasten leireillä osallistujat olivat 9-12 -vuotiaita ja nuorten leireillä 12–15 -vuotiaita. Leirit järjestettiin Leppälahden leirikeskuksessa, Jyväskylässä. Mediakorneri oli liitetty osaksi yhtä leiripäivää ja sen kesto oli noin kuusi tuntia.

3.1 Mediakorneri – Projektista opinnäytetyöhön

Suoritimme Humakin sosiaalisen vahvistamisen käytäntöjä kehittävän projektin Nettilehti Painovirheelle. Projektin viitekehyksenä toimi mediakasvatus ja sosiaalinen vahvistaminen. Olimme mukana viemässä Nettilehti Painovirheen Sano nyt jotain! -kampanjaa Painovirheen yhteistyökuntiin. Projektiiin mukaan lähti kaksi kuntaa: Hankasalmi ja Keuruu. Projektin tarkoituksena oli tarjota nuorille uusi paikallisen vaikuttamisen kanava.

Nuorille kerrottiin videolla vaikuttamisen mahdollisuuksista ja he itse pääsivät toteuttamaan meidän ohjauksessamme videoita, joissa he pääsivät kertomaan asuinkuntansa epäkohdista. Videoille järjestettiin julkistamistilaisuus, jossa paikalla oli kunnan päättäjiä ja lehdistöä. Videot julkaistiin myös Nettilehti Painovirheen kotisivuilla. Videot saivat aikaan paljon keskustelua ja videoiden saama palaute oli pääasiassa positiivista.

Halusimme jatkaa mediakasvatuksen aihepiirissä ja yhteistyötämme Nettilehti Painovirheen kanssa myös opinnäytetyössämme. Esittelimme Nettilehti Painovirheelle suunnittelemamme mediakasvatuspaketin, josta he kiinnostuivat välittömästi.

3.2 Tavoitteet

Tavoitteena oli järjestää Jyväskylän kaupungin lasten- ja nuortenleireille mediakasvatuksellinen toimintapäivä, jonka aikana osallistujat kiertäisivät erilaisia mediaan liittyviä työpajoja. Tavoitteena oli myös, että jokainen osallistuja pääsisi kaikilla työpajoilla osallistumaan itse konkreettisesti toimintaan ja toteuttamaan itseään. Toiminnan tavoitteena oli testiryhmän avulla selvittää produktin toimivuutta ja mahdollisia jatkokehitysideoita. Keräsimme testiryhmiltä palautetta toiminnan onnistumisesta ja hyödyllisyydestä. Tämän lisäksi dokumentoimme toiminnan kulkua videokameralla, jotta pystyimme leirien jälkeen analysoimaan sekä omaa että produktin onnistumista.

3.3 Toimintatutkimuksen suunnittelu

Heikkisen, Rovion ja Syrjälän (2006, 96) mukaan toiminnallinen suunnitelma vastaa tutkimuksen toteuttamisen käytännöllisiin ongelmiin, kuten tutkimuskohteen löytämiseen, tutkimuslupien hankkimiseen, toimintaan kentällä, aikatauluihin, palavereihin sekä aineiston hankintaan ja käyttöön. (Heikkinen ym. 2006, 96.)

Aloitimme toiminnan suunnittelun kartoittamalla mahdollisia testiryhmiä produktimme kokeiluun. Testiryhmiin halusimme eri-ikäisiä lapsia ja nuoria, jotta saisimme selville, mille ikäluokalle mediakasvatuspakettimme soveltuu parhaiten. Jyväskylän kaupungin lasten- ja nuortenleirit tarjosivat tarpeitamme vastaavan tutkimuskentän, joka myös mahdollisti produktin kokeilun käytännössä useampaan kertaan.

Suunnittelimme tarkkaan, miten saamme sovellettua mediakasvatuspakettimme toimimaan leiriympäristössä. Tutustuttuamme Leppälahden leirikeskuksen tiloihin pystyimme suunnittelemaan jokaiselle työpajalle toimintapisteen tai -alueen. Kun eri toimintapisteen sijainnit oli suunniteltu, aloitimme tarkan aikataulun laatimisen. Räätelöimme mediakasvatuspakettimme keston soveltumaan meille varattuun aikatauluun. Suunnittelun kannalta haasteita aiheuttivat leirin omat päivittäiset toiminnot, kuten ruokailut.

Ennen leirejä olimme mukana leirinohjaajien palavereissa, joissa esittelimme produktimme ja sovimme käytännön järjestelyistä leirin johdon kanssa. Palaverissa sovimme myös tarvittavien välineiden ja aineistojen hankinnasta.

3.4 Käytetyt menetelmät

Mediakorneria suunniteltaessa oli alusta alkaen ideana tehdä mediakasvatuspaketista mahdollisimman monipuolinen ja kattava. Halusimme sen sisältävän toiminnallisen puolen lisäksi myös jonkin verran mediakasvatuksen teoriaa. Teoria sijoitettiin mediakasvatuspaketin alkupuolelle opetusvideon muodossa.

Toiminnallisen osuuden pyrimme pitämään mahdollisimman mielenkiintoisena niin, että eri toiminnot liittyivät juonellisesti toisiinsa ja eri toimintapisteen välinen siirtymä tapahtui johdonmukaisesti. Halusimme myös, että toiminnallisella osuudella on mediavälineisiin tutustumisen lisäksi myös mediaa tutkiva ja analysoiva ote. Jos mediakasvatus ajatellaan muunakin kuin välinekeskeisenä käytötaidon oppimisena, sen eettis- esteettinen ulottuvuus vahvistuu. Ihminen saat-

taa helposti jäädä mediakulttuurissa vaikuttavien tahojen armoille, jos hän ei ole kykenevä ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tuntojaan, jolloin myös mahdollisuudet osallisuuteen ovat heikot. (Sintonen 2005, 28.) Mediakasvatuspaketissamme korostuu mediavälineiden käytön omaksuminen ja median tuottaminen. Voidaan ajatella, että väline itsessään ei kuitenkaan tarjoa mediakasvatusta vaan sen käytöllä on oltava jokin tarkoitus.

Toiminnallinen osuus perehdytti testiryhmät erilaisten viestintämenetelmien omaksumiseen ja käyttöön. Toimintapisteet suoritettiin ryhmissä, joten se osaltaan edisti myös ryhmäytymistä. Vaikka toiminnot suoritettiin ryhmissä, pääsi jokainen osallistuja kokeilemaan itsenäisesti erilaisia menetelmiä. Halusimme myös tehdä mediakasvatuspaketista helposti muokattavan, jotta sitä on helppo muunnella kohderyhmästä ja tilanteesta riippuen.

3.5 Toteutus

Mediakorneri -mediakasvatuspaketti alkaa teoriaosuudella. Teoriaosuudeksi olimme valmistaneet mediaan liittyvän opetusvideon ”Maukka median maailmassa.” Teoriaosuuden tarkoituksena oli pohjustaa alkavaa toiminnallista osuutta. Videon esitimme videotykillä Leppälahden leirintäkeskuksen vanhassa salissa, jonne olimme pystyttäneet valkokankaan. Videon jälkeen kyselimme suullisesti kohderyhmän ajatuksia videosta ja yleisesti mediasta.

Toiminnallinen osuus oli jaettu neljään osaan: valokuvaus, kirjoittaminen, ilmaisutaito ja videokuvaus. Toiminnallisen osuuden alussa leikimme tutustumisleikkejä, joiden jälkeen jaoimme ryhmän kolmeen osaan. Ryhmien koot vaihtelivat viidestä henkilöstä seitsemään. Annoimme jokaiselle ryhmälle teeman, jota he käyttäisivät tulevissa toimintapisteissä. Teemoja olivat: ”Idolit”, ”Kiusaaminen” ja ”Parasta kesässä.” Työpajojen tuotokset siirtyivät ryhmältä toiselle, jotta jokainen ryhmä pääsisi käsittelemään kaikkia annettuja teemoja (Kuvio 2).

	Ryhmä 1	Ryhmä 2	Ryhmä 3
Valokuvaus	Idolit	Parasta kesässä	Kiusaaminen
Kirjoittaminen	Kiusaaminen	Idolit	Parasta kesässä
Ilmaisutaito/ videokuvaus	Parasta kesässä	Kiusaaminen	Idolit

■ Toimintapiste
■ Teema
■ Ryhmä

Kuvio 2. Teemojen kierto

Teemoissa halusimme tuoda esille toisistaan selkeästi eroavia aiheita, jotka myös herättäisivät erilaista keskustelua ryhmissä. Idolit ovat tärkeä osa nuorten elämää ja näyttelevät myös suurta roolia mediassa, joten se oli helppo valinta ensimmäiseksi teemaksi. Toiseksi teemaksi valitsimme kiusaamisen, jotta saisimme esiin myös aina pinnan alla olevia negatiivisia asioita ja samalla myös ennaltaehkäisimme mahdollisia kiusaamistapauksia. Kolmatta teemaa pohdimme pitkään, koska halusimme sen erottuvan muista, joten päädyimme arkiseen ja ajankohtaiseen aiheeseen: Mikä on parasta kesässä?

Ensimmäisenä toimintapisteinä oli valokuvaus. Ryhmän oli tarkoitus ottaa kuvia saamaansa teemaan liittyen. Valokuvia otettaessa annoimme opastusta digi-kameran käyttöön ja keskustelimme muun muassa omien kuvien laittamisesta internetiin. Ryhmän jokainen jäsen pääsi kokeilemaan kuvaamista ja jokainen halukas sai olla kuvattavana. Kuvausten jälkeen kokoonnuimme saliin, jossa katsoimme jokaisen ryhmän tuotokset valkokankaalta ja keskustelimme niistä. Kävimme läpi myös annettuja teemoja. Kuvista valikoimme yhdessä onnistuneimmat otokset, jotka tulostimme käytettäväksi seuraavalla toimintapisteellä.

Toisena toimintapisteenä oli kirjoittaminen. Ennen toimintapisteelle siirtymistä ryhmä sai toiselta ryhmältä tulostetut kuvat, joista heidän oli tarkoitus kirjoittaa oman valintansa mukaan joko uutinen tai lyhyehkö tarina yksin tai pareittain. Tuotoksista koottiin lopuksi yksi yhtenäinen tarina tai uutinen koko ryhmän kanssa. Otimme kirjoittamistehtävän mukaan Mediakorneriin, jotta saisimme ryhmän aktiivisesti analysoimaan kuvia ja pukemaan ajatukset kirjalliseen muotoon. Kuvia tarkkailtaessa kävimme läpi kuvallisen viestinnän käyttöä ja väärinkäyttöä mediassa. Pehdyimme ryhmän kanssa myös siihen, kuinka helppoa kuvien muokkaaminen nykyteknologian avulla on. Kirjoittamistehtävä toimi myös hyvänä valmistautumisena seuraavaan toimintapisteeseen.

Viimeiseksi ryhmät saivat käsiinsä toisen ryhmän kirjalliset tuotokset, joista he alkoivat työstää lyhyttä näytelmää, joka videokuvattiin. Otimme ilmaisutaidon mukaan mediakasvatuspakettiin siksi, että koemme itseilmaisuuden olevan tärkeä osa viestintää ja siksi osana myös mediaa. Yhdistimme viimeiseen pisteeseen videokuvauksen, jotta osallistujat näkisivät itse videolta, kuinka heidän on mahdollista ilmaisutaidon avulla viestittää. Halukkaat pääsivät myös itse kokeilemaan videokuvaamista opastuksessamme.

Kuvatusta materiaalista editoimme itse valmiit videot muistoksi Mediakorneriin osallistuneille. Ajan ja laitteiston salliessa editointi olisi mahdollista myös liittää osaksi Mediakorneria.

Mediakorneria on helppo muokata kohderyhmän ja ympäristön mukaan. Toimintapisteet voivat olla mitä tahansa mediaan liittyvää, mutta perimmäisenä ideana on se, että niihin sisältyy osallistavaa toimintaa ja eri toimintapisteet ovat sidoksissa toisiinsa. Testiryhmien toimintapisteiden aiheet valitsimme käytännön syistä ja käytössämme olleiden resurssien mukaan. Yhdeksi toimintapisteeksi olimme alun perin kaavailleet internetiä, koska se on nykypäivänä hyvin tärkeä osa mediaa ja erityisesti nuorten suosiossa. Leirien sijainnin vuoksi tämä olisi kuitenkin ollut hyvin vaikeasti toteutettavissa. Ryhmille jaettavat teemat ovat myös helposti muokattavissa kohderyhmälle sopiviksi. Teemoiksi voidaan ottaa ryhmälle ajankohtaisia ja keskustelua herättäviä aiheita. Valitsimme testiryhmille teemat niin, että ne herättäisivät jokainen osaltaan erilaista keskustelua.

3.6 Dokumentointi

Testiryhmien tuottamien kuvien ja videoiden lisäksi Nettilehti Painovirheen projektisihteeri Esa Linna taltioi yhden leirin aikana toimintaamme digi- ja videokameralla. Videolla on nähtävissä Mediakornerin kulku käytännössä ja sen toimintaympäristö. Kuvatusta materiaalista työstettiin video, joka on projektin dokumentti. Kuvatun videon avulla pystymme arvioimaan omaa ohjaamistamme helposti, sillä näemme siitä kokonaisvaltaisen kuvan ohjaustilanteista. Videolta näemme myös kuinka ohjattavat reagoivat eri tilanteisiin ja sen kautta saamme suoraa palautetta Mediakornerin eri alueiden onnistumisesta.

3.7 Ryhmän palaute

Keräsimme jokaisen leirin jälkeen osallistujilta kirjallista palautetta mediapäivän onnistumisesta ja toiminnan mielekkyydestä. Palautelomakkeisiin vastasivat kaikki 45 osallistujaa, joista kolmasosa oli poikia ja kaksi kolmasosaa tyttöjä. Palautelomakkeen kysymykset koskivat yleisiä tunnelmia mediapäivästä, ohjauksen selkeyttä, toiminnan opettavaisuutta, ajankäyttöä ja jatkokehittämissideoita. Leireiltä keräämiemme palautteiden mukaan tunnelmat mediapäivästä olivat suurimmilta osin positiiviset.

”Aivan mahtavat! Voisitte tulla muulloinkin leirille. 😊”

”Tosi hauskaa! Siellä tehtiin kaikkea kivaa! Ohjaajat oli tosi kivat!”

Seitsemän vastaajan osalta tunnelmat olivat epävarmat tai ristiriitaiset.

”Vähän tylsät tunnelmat jäi, mutta toisaalta oli ihan hauskaa”

Vastaajista selvästi suurin osa koki toiminnan ohjeistuksen ja ohjaamisen selkeäksi. Tässä koemme onnistuneemme hyvin, sillä otimme ohjeistuksen selkeyden huomioon jo suunnitteluvaiheessa. Ryhmien pienen koon johdosta ohjaaminen oli meidän kannalta helppoa ja sujuvaa.

”Ohjaajat ei sönköttäneet ja annettiin selkeät ohjeet esiintyjille ja kuvaajille”

”Ohjeistus oli selkeää, koska ’opettajat’ eivät pälättäneet liikaa kerralla”

Vanhemmat leiriläiset eivät kokeneet oppineensa juuri mitään uutta. Sen sijaan nuoremmat kokivat oppineensa paljon uutta kuvaamisesta ja videokuvaamisesta. Palautelomakkeista ilmenee, että tytöillä oli digikameran käyttötaidot jo ennalta hyvin hallussa. Poikia tuntui kiinnostavan enemmän videokameran hallintaa. Useissa palautteissa kommentoitiin myös Mediakornerin aloittavaa teoriaviideota.

”Opin että joka päivä meitä ympäröi media”

Leiriläisistä melkein kaikki olivat sitä mieltä, että mediapäivän toimintoihin ja työpajoihin oli varattu riittävästi aikaa. Muutamat vastanneista kokivat, että aikaa oli varattu jopa liikaa. Tämä johtui toiminnan katkaisseista ja venyttäneistä ruokatauoista, joiden aikatauluihin emme itse voineet vaikuttaa. Osa vastanneista olisi halunnut videokuvaamista sisältäneen työpajan pituutta pidemmäksi.

”Elokuvaan olisi voinut käyttää enemmän aikaa”

”Oli liian hauskaa ja oltas haluttu kuvailla vielä pari päivää videokameralla 😊”

Suurin osa leiriläisistä piti mielekkäimpänä toimintana viimeistä työpajaa, joka sisälsi näyttelemistä ja videokuvaamista. Jokainen työpaja sai kuitenkin osakseen hyvää palautetta. Tämän vuoksi koemme onnistuneemme työpajojen valinnassa erinomaisesti.

”Parasta oli se kun tehtiin se idoli juttu. Se kun kirjoitettiin!”

”Oli hauskaa katsoa muiden tekemiä esityksiä”

”Maukka median maailmassa oli paras!!!”

”Näytteleminen ja esitysten kuvaaminen oli parasta!”

Palautelomakkeessa kysyimme myös, että minkä olisi voinut jättää mediapäivästä pois. Tähän emme kuitenkaan saaneet jatkokehittämisen kannalta oleellisia vastauksia.

3.8 Tee se itse - Mediakorneri

Suunnittelimme yksinkertaisen yhdeksän kohdan ohjeistuksen Mediakornerin toteutuksesta.

1. Tutustu ryhmään, jolle aiot Mediakornerin toteuttaa. Selvitä, mitkä ovat heille ajankohtaisia asioita. Kartoita myös ryhmän mediaosaamisen tasoa, esimerkiksi kyselylomakkeella.
2. Kartoituksen pohjalta mieti, minkä välineiden käyttöä ja mitä teemoja työpajat sisältävät.
3. Tutustu ympäristöön, jossa Mediakorneri toteutetaan. Suunnittele jokaiselle työpajalle soveltuva toteutuspaikka.
4. Suunnittele Mediakornerin aikataulu yksityiskohtaisesti ja ota huomioon ryhmien koot ja jokaiseen työpajaan tarvittava aika. Ota myös huomioon, että Mediakornerin toteutus vaatii useamman ohjaajan.

5. Itse toiminnan voi aloittaa lämmittelyleikillä, johon voi sisällyttää ryhmiin jaon.
6. Ennen työpajoja on hyvä tutustuttaa osallistujat median maailmaan teoriapohjalta, esimerkiksi opetusvideon avulla.
7. Teoriaosuuden jälkeen aloitetaan työpajojen kierto ryhmissä. (kts. Kuvio 2)
8. Työpajojen jälkeen kannattaa päivän toimintoja purkaa ryhmän kanssa keskustellen.
9. Varaa aika yhdessä ryhmän ja ohjaajien kanssa käytävään palautekeskusteluun

4 PRODUKTIN ARVIOINTI

4.1 Tilaajan arvio

Tilaajan kanssa käytyjen kehityskeskustelujen lisäksi produktin arvioinnin kannalta tärkeää oli myös saamamme kirjallinen palaute. Kirjallisen palautteen halusimme Nettilehti Painovirheen projektisihteeri Esa Linnalta, joka oli tilaajan puolelta alusta asti aktiivisesti mukana Mediakorneri –projektissa. Palautteen avulla saimme projektin arviointiin ulkopuolisen näkökulman ja se oli hyödyksi onnistumisemme arvioinnissa sekä jatkokehittämisen ideoinnissa.

Palaute sisälsi arviointia produktin toimivuudesta, meidän onnistumisesta ohjaajina tuotteen kokeilutilanteissa ja mahdollisia parannus- ja jatkokehitysideoita. Linna oli tyytyväinen koko Mediakorneri prosessiin ja näki toiminnan onnistumisen kannalta tärkeäksi sen, että osallistuimme aktiivisesti kaikkien leirien suunnittelukokouksiin. Arvioinnissaan Linna välitti myös leirien ohjaajien positiivisen palautteen mediapäivistä.

”Leireillä työskennelleet Jyväskylän kaupungin nuorisonohjaajat sekä tilaaja olivat kaikin puolin tyytyväisiä Mediakornerin toteutukseen.” (Linna 2009.)

Linnan mukaan toiminta oli kohderyhmiä ajatellen sopivan yksinkertaista, eikä asioista tehty turhan vaikeita. Työpajojen monipuolisuus oli toiminnan onnistumisen kannalta tärkeää ja erityisesti työpajoja yhdistävä juonellisuus piti mielenkiintoa yllä koko Mediakornerin ajan. (Linna 2009.)

Mediakornerissa käytetyt ajankohtaiset teemat olivat hyvin suunniteltuja ja toimivia. Linna mainitsee myös sen, kuinka helppoa ja hauskaa Mediakornerin avulla on käydä läpi tärkeitä ja ajankohtaisia aiheita kesäleiriin sopivan toiminnan avulla. Linna korostaa teemojen ennalta suunnittelun tärkeyttä, koska leiritilanteessa ideoiden kehittämiseen tyhjästä ei yleensä ole aikaa. (Linna 2009.)

Jatkokehittämisideoita pohtiessa Linna tuo esiin aikataulujen tarkan suunnittelun, Mediakornerin muokkaamisen ryhmäyttämisen työvälineeksi, palautteen keräämismetodien kehittämisen sekä paketin yleisen muunneltavuuden erilaisten tilanteiden ja ohjaajien mukaan.

4.2 Oma arvio

Suoritimme suuntautumisen projektia osallistavasta mediakasvatuksesta Nettilehti Painovirheelle ja idea opinnäytetyöstä syntyi oikeastaan puolittain vahingossa. Alusta alkaen tarkoituksenamme oli toteuttaa jokin mediakasvatukseen liittyvä toiminnallinen opinnäytetyö, joten idea työpajoihin pohjautuvasta mediakasvatuspaketista tuntui sopivalta. Esitimme idean Esa Linnalle ja tiedustelimme, haluaisiko Nettilehti Painovirhe ryhtyä opinnäytetyömme tilaajaksi. Linna innostui ideastamme ja hän ehdotti produktin kokeilua Jyväskylän kaupungin lasten- ja nuortenleireillä.

Suunnittelun aikana emme kohdanneet ylitsepääsemättömiä ongelmia, koska aloitimme Mediakornerin ideoinnin jo varhaisessa vaiheessa. Koska ryhmämme koostui kolmesta jäsenestä, saimme useita näkökulmia asioihin ja pystyimme hyödyntämään jokaisen henkilökohtaisia vahvuuksia eri osa-alueilta. Lähtökohтана työskentelyssämme oli kuitenkin se, että kaikki osallistuvat suunnittelun eri vaiheisiin, jolloin myös opimme toinen toisiltamme. Teimme tiivistä yhteistyötä

tilaajan ja leirityöryhmien kanssa, jonka vuoksi projektin suunnittelu oli sujuvaa ja kaikki projektin osapuolet pysyivät tilanteen tasalla. Suunnittelun edetessä saimme hyviä ideoita Mediakornerin toteutukseen yhteistyötahoilta.

Ennen tutkimuskentälle siirtymistä meidän tuli hankkia tarvittavat välineet ja laitteet. Mediakasvatuspaketissa tarvittavat laitteet saimme osittain tilaajalta, koska omassa tarvikevarastostamme ei ollut tarvitsemiamme erilaisia kameroita tai videotykkiä. Suurin osa leireillä käytetystä elektroniikkalaitteistosta oli meidän henkilökohtaista omaisuutta.

Tuotimme Mediakorneria varten mediakasvatuksen teoriaa sisältävän opetusvideon. Halusimme tehdä videosta huumoripitoisen ja rennon, jolloin videoon keskittyminen olisi helpompaa ja työpajoihin siirtyminen luontevaa. Tarkoituksenamme oli tuottaa videosta mahdollisimman laadukas ja kattava, jotta tilaaja voisi käyttää sitä jatkossakin. Lopputulos ei kuitenkaan täysin tyydyttänyt meitä, koska emme muiden kiireiden vuoksi pystyneet täysin panostamaan sen suunnitteluun, sisältöön ja toteutukseen haluamallamme tehokkuudella. Testiryhmiltä saimme videosta kuitenkin vain positiivista palautetta ja mielestämme juuri nuorten antama palaute on tässä asiassa tärkeintä – ehkä siis olimmekin vain liian itsekriittisiä.

Toiminnan onnistuminen kentällä edellyttää toimivien, luottamuksellisten suhteiden rakentamista osallistujiin. Jos luottamusta toimijoiden välillä ei synny tai sitä ei kyetä pitämään yllä, kenttätö ja aineiston kerääminen vaikeutuvat. (Heikkinen ym. 2006, 102.) Toiminnan alussa halusimme luoda yhteyden testiryhmäläisiin, joten suunnittelimme Mediakornerin alkuun tutustumisleikkejä keventämään tunnelmaa ja laukaisemaan jännitteitä. Koimme tutustumisosion hyödylliseksi ja huomasimme yleisen tunnelman muuttuneen paljon vapautuneemmaksi.

Hyvän suunnittelun ja omien ohjaajan taitojemme ansiosta ryhmien ja työpajojen ohjaaminen sujui vaivattomasti. Koska testiryhmät oli jaettu kolmeen osaan, saimme jokainen oman pienryhmän ohjattavaksi. Tämä oli omien ohjaamistaitojemme kehittymisen kannalta hyödyllistä. Kokemuksiemme ja palautteiden pohjalta onnistuimme jokainen omien ryhmiemme ohjaamisessa erinomaisesti.

Olimme kaikin puolin tyytyväisiä valitsemiimme työpajoihin, koska ne olivat monipuolisia ja sisälsivät vanhoja ja uusia medioita. Valokuvauspaja oli hyvä valinta ensimmäiseksi toimintapisteeksi, sillä valokuvaus oli useimmille jo ennestään tuttua. Valokuvauspaja innosti osallistujia ja piti yllä heidän mielenkiintoaan tulevia työpajoja huomioiden. Kirjoitustyöpaja ei saanut aivan niin suurta suosiota, varsinkaan poikien keskuudessa. Pojilla oli kyllä paljon hyviä ja mielikuvituksellisia ideoita, mutta niiden kirjallinen ulosanti tuotti hieman ongelmia. Tämän vuoksi pyrimme rohkaisemaan kaikkia kertomaan ajatuksiaan ja ideoitaan edes suullisesti ja yhdessä ryhmänä kirjasimme niitä ylös. Ilmaisutaitopaja sisälsi näyttelemistä ja videokuvaamista. Kaikki olivat innostuneita toiminnasta ja ainoaksi haittapuoleksi muodostuivat vain sääolosuhteet. Videokameran käytön opastamisessa meillä oli paljon kokemusta opintojemme ajalta, joten työpajan ohjaaminen sujui vaivattomasti.

Mediakornerin suunnittelu ja toteutus olivat mielenkiintoinen ja opettava kokemus. Koemme oppineemme tärkeitä ohjaus- ja yhteistyötaitoja, joista on paljon hyötyä opiskelemallamme alalla. Opimme myös sen, mitä sisältää ohjelmapalvelun tuotteistamisprosessi aina ensimmäisestä ideasta valmiiseen tuotteeseen asti. Olimme myös hyvin tyytyväisiä yhteistyötahojen ja ryhmämme väliseen yhteistyöhön.

Projektin aikana olemme huomanneet, että mediakasvatukselle on paljon tilausta ja erityisesti toiminnallisilla keinoilla sen opettaminen on lapsille ja nuorille mielekäästä. Toiminnallinen mediakasvatus on vielä lapsenkengissä ja koemme olevamme eräänlaisia uranuurtajia kyseisellä tutkimuskentällä. Toiminnallisessa mediakasvatuksessa on vielä paljon kehitettävää.

4.3 Mediakorneri nuorisotyön apuvälineenä

Mediakorneri vastaa sille asettamiimme tavoitteita. Se tarjoaa ryhmäyttävän ja mediakasvatuksellisen kokemuksen opastamalla osallistujia mediavälineiden omaksumiseen ja mediasisältöjen tutkailuun. Mediakorneri tarjoaa oppimisen ja onnistumisen elämyksiä niin yksilö- kuin ryhmätasollakin. Mediakorneri toimii hyvin ryhmäyttämisen apuvälineenä, esimerkiksi juuri leiriolosuhteissa, koska osallistujat pääsevät ryhmissä ideoimaan ja toteuttamaan työpajoissa tapahtuvaa toimintaa sekä yhdessä analysoimaan omaa ja muiden onnistumista. Juuri toiminnallisen ja ryhmäyttävän lähestymistavan vuoksi Mediakorneri tarjoaa mielekkään tavan perehtyä median maailmaan.

Mediakasvatus on hyvä aloittaa jo nuorella iällä, joten Mediakorneri soveltuu parhaiten ala-asteikäisille lapsille ja nuorille. Tässä iässä lapset ja nuoret ovat hyvin vastaanottavaisia ja innostuvat helpommin uusista asioista. Produktia testatessa huomasimme, että vanhemman kohderyhmän innostaminen toimintaan oli huomattavasti vaikeampaa, koska työpajoilla käsitellyt asiat olivat useimmille jo ennestään tuttuja ja opittuja. Mediakorneri voisi soveltua hyvin myös osaksi yläasteen aloittavien luokkien ryhmäyttämistä, esimerkiksi kouluilla järjestettävän mediapäivän muodossa. Mediakasvatus kuuluu myös osana valtakunnallisiin peruskoulun opetussuunnitelman perusteisiin. (Opetushallitus 2009)

Mediakornerin helpon muokattavuuden johdosta sen käyttö on mahdollista erilaisissa tilanteissa ja ympäristöissä. Mediakorneri soveltuu käytettäväksi kouluissa, koska mediakasvatuksen tarjoaminen lapsille ja nuorilla on ensisijaisesti koulujen tehtävä. Nuorisotiloilla käytettynä, Mediakorneri tarjoaa uutta ja vaihtoehtoista toimintaa unohtamatta kasvatuksellista näkökulmaa. Leireillä Mediakorneri puolestaan toimii kasvatuksellisuuden lisäksi myös ryhmäyttämisen välineenä.

4.4 Jatkokehittämisideat

Mediakornerin testaus erilaisten ryhmien kanssa sujui vaihtelevalla menestyksellä. Mediakornerin runko on toimiva, mutta sen sisältöä tulee miettiä tarkkaan kohderyhmästä riippuen, koska erilaiset ryhmät kokevat sisällön mielekkyyden eri tavalla. Testiryhmän ja tilaajan palautteen sekä oman arviomme perusteella olemme koonneet muutamia yksittäisiä asioita, joita on hyvä ottaa huomioon tuotteen jatkokehittelyssä ja sen räätälöinnissä kohderyhmälle sopivaksi.

Kohderyhmät

Ennen toiminnan aloitusta olisi hyvä tutustua kohderyhmään ja heidän kiinnostuksen kohteisiin, jotta paketin sisällön voisi muokata heille parhaiten sopivaksi. Vaikka paketti soveltuikin testaamassamme muodossa parhaiten nuoremmille lapsille, voidaan se myös muokata sopimaan aikuisille. Tällöin mediakasvatuksellinen puoli ei olisi niin keskeisessä osassa, vaan pakettia voisi käyttää esimerkiksi osana työpaikkojen virkistystoimintaa. Yksi käyttötapa voisi olla erityisryhmien voimaannuttaminen, jolloin Mediakorneri toimisi aktiivisena ja elämänhallintaa tukevana välineenä.

Työpajat

Työpajojen toiminnot ja teemat kannattaa muokata kohderyhmän mukaan heille mielekkäiksi ja ajankohtaisiksi. Työpajojen määrää voi myös lisätä, jos ryhmää kiinnostavat edistyneemmät mediataidot, kuten esimerkiksi videoeditointi. Tarkoituksena on kuitenkin se, että Mediakorneri pystyisi tarjoamaan erilaisille ryhmille mielekästä ryhmätoimintaa, onnistumisen elämyksiä ja opastusta mediavälineiden käyttöön.

Aikataulutus

Aikataulutuksessa tärkeintä on ennen kaikkea sen selkeys. Jokaiselle työpajalle tulee varata tarkka aika, minkä avulla vältetään turhalta odottelulta. Paketti olisi myös hyvä pitää yhtenäisenä ja välttää pidempiä katkoksia toiminnassa.

Muokattavuus

Mediakornerin perusideana on erilaisiin viestintävälineisiin tutustuminen. Jos Mediakornerin vie vaikeampiin olosuhteisiin, kannattaa tilannekohtaisesti miettiä, minkä laitteiden käyttö on mahdollista. Digikameran, kannettavan tietokoneen ja mobiililaajakaistan vieminen esimerkiksi metsän keskelle ei tuota suurempia ongelmia.

Taikalamppu-menetelmä

Mediakornerissa voidaan käyttää videokuvaustyöpajan apuna myös Taikalamppu-menetelmää. Taikalamppu-menetelmä aloitetaan improvisaatioharjoituksilla. Harjoitukset auttavat videon käsikirjoituksen ideoinnissa. Työpajassa ei kirjoiteta käsikirjoitusta, vaan käsikirjoituksena toimii lasten ja nuorten itse keksimä viiden lauseen tarina. Tarina kuvataan kronologisesti suoraan samassa järjestyksessä kuin se on kerrottu. Videoita ei editoida, vaan ne ovat heti kuvaamisen jälkeen katsottavissa. Työpajan päätteeksi keskustellaan videon tekemisestä ja arvioidaan lopputulosta. Tämä on vaihtoehtoinen menetelmä, jos mahdollisuutta videoiden editointiin ei ole. (Mediakompassi 2009.)

LÄHTEET

Heikkinen, Hannu L.T., Rovio, Esa & Syrjälä, Leena 2006. Toiminnasta tietoon. Dark Oy: Vantaa.

Herkman, Juha 2007. Kriittinen mediakasvatus. Vastapaino: Tampere.

Kotilainen, Sirkku, Hankala, Mari & Kivikuru, Ullamaija 1999. Mediakasvatus. Oy Edita Ab: Helsinki.

Kotilainen, Sirkku 2005. Mediakasvatusta ammattitaidolla. Okka: Helsinki.

Kupiainen, Reijo & Sintonen, Sara 2009. Medialukutaidot, osallisuus, mediakasvatus. Hakapaino: Helsinki.

Lehtinen, Uolevi & Niinimäki, Satu 2005: Asiantuntijapalvelut: Tuotteistamisen ja markkinoinnin suunnittelu. WSOY: Helsinki.

Lipponen, Lasse 2007. Yleisestä mediaosaamisesta paikalliseen ja yhteisölliseen mediaosaamiseen. Mediakasvatusseuran julkaisuja 1/2007.

Nyysölä, Kari 2008. Mediakulttuuri oppimisympäristönä. Edita Prima: Helsinki.

Parantainen, Jari 2007. Tuotteistaminen: Rakenna palvelusta tuote 10 päivässä (2. painos). Karisto Oy: Hämeenlinna.

Rissanen, Tapio 2006. Hyvän palvelun kehittäminen. Kustannusosakeyhtiö Pohjantähti Polestar Ltd.: Vaasa.

Sintonen, Sara 2005. Asiantuntijanäkökulmia mediakasvatukseen kehittämiseen. Johdanto. Julkaisussa Kotilainen, Sirkku & Sintonen, Sara (toim.). Mediakasvatus 2005. Kansalliset kehittämistarpeet. Oikeusministeriön julkaisuja 2005:5. Oikeusministeriö: Helsinki.

Sipilä, Jorma 1995. Asiantuntijapalvelujen tuotteistaminen. WSOY: Porvoo.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Finlex ® Ajantasainen lainsäädäntö 27.1.2006/72. Viitattu 12.10.2009.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>

Mediakompassi Taikalamppu-menetelmä. Viitattu 14.10.2009.

<http://mediakompassi.yle.fi/opettajat/opetusosiot/minielokuva/taikalamppu-menetelma>

Nuortenlaturi.fi Tapahtumakalenteri. Viitattu 9.10.2009.

<http://www3.jkl.fi/nuoriso/seutu/tapahtumat/tapahtuma.php?id=1019&lang>

Nuortenlaturi.fi Tapahtumakalenteri. Viitattu 9.10.2009.

<http://www3.jkl.fi/nuoriso/seutu/tapahtumat/tapahtuma.php?id=6&lang>

Opetushallitus Perusopetus. Viitattu 26.10.2009.

http://www.oph.fi/ops/perusopetus/po_16_1_versio.doc

Painovirhe- info. Viitattu 27.9.2009

<http://www3.jkl.fi/nuoriso/painovirhe/info.shtml>

MUUT LÄHTEET

Linna, Esa. Projektisihteeri. 19.10.2009 Jyväskylä. Palaute Mediakornerista.

LIITTEET

Liite 1: Videodokumentti

Liite 2: Maukka Median Maailmassa

Liite 3: Palautelomake